"ఏం పటేల? ఎద్దు బేరవయిందా?"

"ఏడ బేర మయిద్దిరా! ఇప్పుడు గొడ్లను గొనేటంత ఐసతుందా? మొన్న మొన్న డ్దాకా అరకదున్నే నడిగారెద్దు అరొందలు బెడ్తే వచ్చేడ్ది. గిప్పుడొస్తుందా? గదే ఎయ్యి రూపాలై గూసునె. నానుంటి బిక్క రైతులు ఎవునం యిగేం జేస్తరు? బువ్వేం దింటరు. . .?"

యేసోబు ఏమీ మాట్లాడలేదు. దగ్గరికొచ్చిన రాజిరెడ్డి ముఖంలోకి చూశాడు. చేతి కందిన పంటనంతా, ఎవడో పరాయివాడొచ్చి, దౌర్జన్యంగా కండ్ల ముందే దోచుకుపోతున్నట్లూ, ఏమీ చేయలేక, చేసే వీల్లేక అచేతనంగా ఉండిపోయినట్లుగా ఉంది ముఖం.

చెదపడ్తున్న జీవితాలు

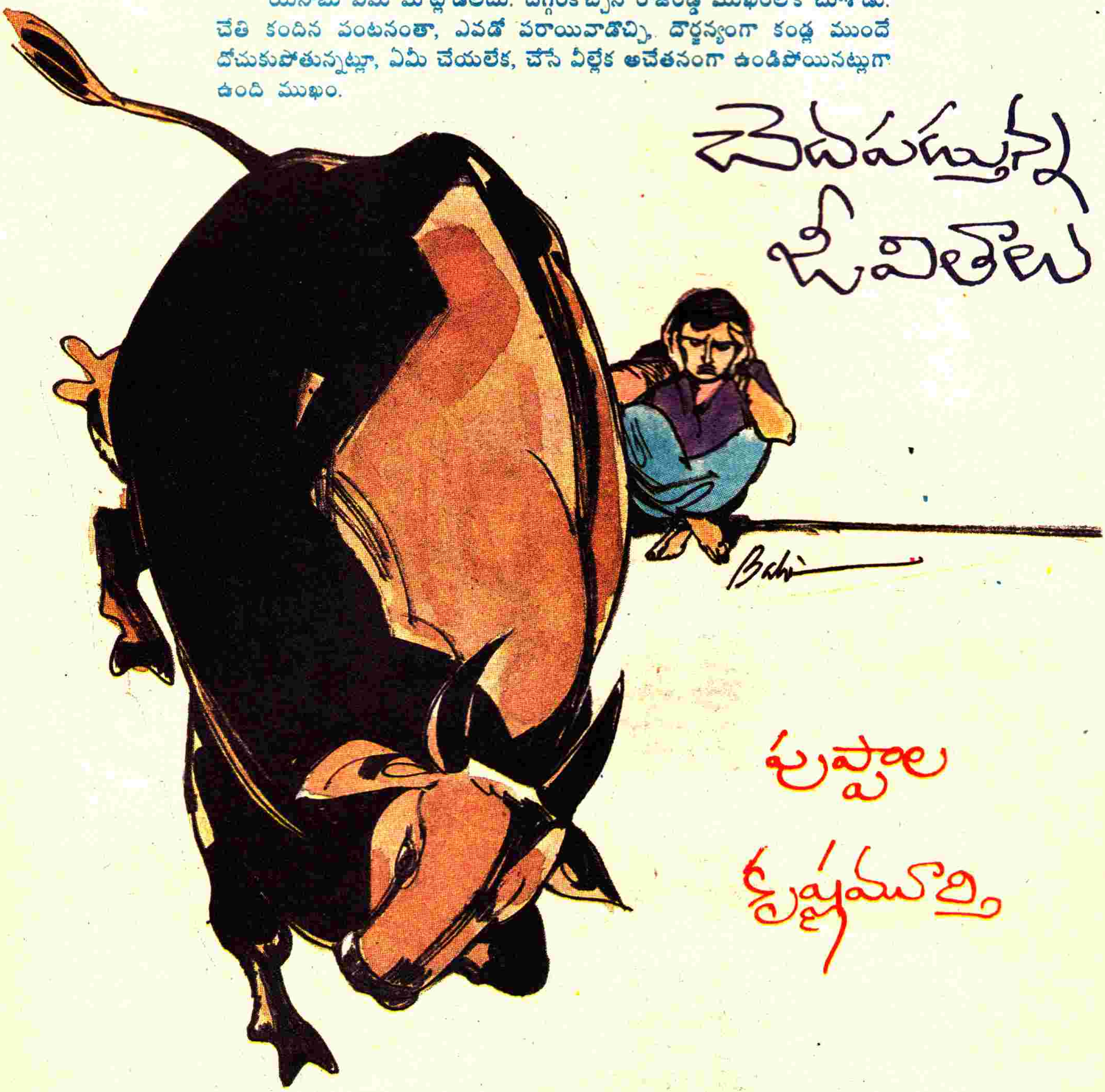

పుప్పాల కృష్ణమూర్తి

వేదాంతిలా ఉన్న రాజిరెడ్డి ఏసోబు భుజం మీద చెయ్యేశాడు. రాజిరెడ్డే గాదు, ఆ ఊళ్ళో రెడ్డెవరూ తన మీదిలా ఇంతవరకూ చెయ్యెయ్యలేదు. అనుకోని సంఘటన జరిగేనరికల్లా తత్తరపడ్డాడు.

"దొరా నేను సెప్పు కుట్టి మీ కాలు కింద పెట్టిటోడ్ని. మీరు నా ముంగల గట్టైపోతే, మేము బక్కపీను గాల్లం ఎట్లయిపోతమ్? గిదిగాకుంటే రేపు సంతకెల్లి బొయ్యి మాంచెద్దును గొన్దాం లెండి. నేను గూడా వస్తలే! దారి బత్తెం అడగన్లే పటేలా! "ఉత్సాహపరుస్తూ అన్నాడు భుజం జరుపుకుంటూ.

జాలిగా ప్రేమగా చూసి విరక్తిగా నవ్వాడు.

"బొయినాఁ! ఇంతకన్న ముంగల్నే సంతకి బోయిన. గక్కదేవన్నా కొన్నేట్టుందా? పాలు మర్సని దూడ పిల్ల గూడ సేతికందే దర్లేదురా! ఇంగ ఎడ్లనేడ గొన మంటవ్? మనం తూగలేని గొడ్లన్నిట్నీ కటిక సాయిబొచ్చి బేవర్వాగా కొనేస్తుండు. కొన్నవాట్నసీ లారీల్లెక్కించి కబేళాకు తోల్కపోతుండె. వారి ఏసూ! నువ్వూ ఎవునం జేసేటోడివే. మనకారుగాలం గొడ్లు సాకిరి జేసి మన గ్గింత కూడు వెడ్తున్నయ్ గదా! గనుంటివాట్నీ లారీల్లెక్కిచ్చి నరకనీకి దీస్కపోతుంటే, నా పానం బోతే బావుండనిపిచ్చిందిరా! నా కళ్ళ ముంగల్నే పిచ్చయ్య సెల్ల పెయ్యని కటికోడుగొని లారెక్కిచ్చిండు. అది దాంట్లె కుదురు గుండక, గంతులు వెరుతుంటే, అడ్డలుంగోడు ఏంజేసింటడ ఎర్కేనారా? రెండు మూర లుంది దండ సెయ్యి లావుపాటి ఇనపకడ్డి. గడ్డిస్కొని వూని కొంకుల కుర్కేసిండు. పెటిక్కుమని రెండెనక్కాళ్ళిరిగి కూలబడ్డది. అది బెట్టిన 'అంభాఁ... అన్న అరుపుకు వారి, నా గుండె సెరువైందిరా! పిచ్చయ్య మొగాన రుమాలు గప్పుకొని, వల్లవల్ల ఏడ్చుకుంట ఇంటికొచ్చిండు.

"ఆటన్నిట్నీ నరిగి డబ్బాల్లేసి తురకోల్లు దేనం వంపిస్తరంట గద పటేలా?"

"ఏందోరా? ఏ దేశం బంపిస్తరో గని, మన ముంగల్నే వాట్ని బతికుండగనే సంపుతుంటే, సాదుకోనీకి, ఎవునం జెయ్యనీకి అంటే నమ్ముతావా?గా 'కబేళా' పేట్రీ బెట్టించరు. మనం గొడ్ల గొనే ట్టు లేదు."

"పాడు గాలం పటేలా! గవ్వుడే బెమ్మంగారు జెప్పిండు, మడిసిని మడిసి బీక్కదింటడని" ఒదార్పుగా అన్నాడు ఏసోబు.

ఇంగ వడేల్తాన ఏ వుందని పటేలంటవురా! దున్న బోతే ఎద్దు లేదాయె! అనుంగ బూవి లేదాయె! పటేల్నెల్లైతరా! గా కోంట శేషయ్య పటేలైతడు. గొడ్ల నరికే పేట్రీ బెట్టినోడు పటేలైతడు. మనవేడైతంరా! మట్టి బిసికి, మట్టి బుక్కెటోల్లం" భుజం తట్టి తలొంచుకొని అడుగులో అడుగేసుకుంటూ ఇంటివైపు కదిలాడు.

"గంతేలే, ఒడలు బండ్లైతన్నయ్. బండ్లు ఒడలయితున్నయ్. సాలె సెంబయ్య దున్నపోతు జచ్చిందట, రమ్మన్నడు" రెండడుగు లేశాడు.

"ఒరే ఏసు జర నిల్వడు...." పెయ్య నమ్ముతా రా! ఇక్కడ వనేళ్లాగూ దొరక్కపాయె! పట్నం దిక్కు లోతం. ఏదో కూలి, నాలి జేస్కొని బతకలేమంటావ్!"

"జైలర్ గారూ! మీరు మా మీటింగ్‌కి చేసిన సహాయం మరువలేం" కృతజ్ఞతగా చెప్పాడు డైరెక్టర్.
"భలేవారే! మీకోసం మా జైలు తలుపులెప్పుడూ తెరిచే ఉంటాయి" అన్నాడా జైలర్.

కె.ఎన్. అహ్మద్
తుని

"గా పని మాత్తరం జెయ్యకండి పటేలా! తాత, ముత్తాతల కాడ్నించి ఉంటున్నోల్లు మిమ్మల్ని నమ్ముకొని బతికేటోల్లం మేవ్. మీ బోటోల్లూరొదిలిపెట్టి పోతే, యింగ మా బోటోల్లెట్ల బతుకుతం?" దీనంగా అభ్యర్థించాడు.

"లేదురా! సెంద్రమ్మిన సోట, సేటలమ్మలేనా! నీ ఏడాది మేరిచ్చే పోతగని, డవుకు సాటింపెయ్యి. రేపొద్దున్నే ఏలం బెడ్త." ఎంత నిగ్రహించుకున్నా కంఠంలో బాధ దుఃఖం ధ్వనించింది.

"దొరా! మా ఆడదానికి తెలునూరు పాల్లేకుంటే, దాని పాలతోటే నా బిడ్డ బతికింది. నా బిడ్డేలిగినే ఈ ఊళ్ళెంత మందో గాజన్నావు పాలు దాగి బతికిండు. గనుంటి ఆవునమ్ముతావా? రోజా లేవంగనే గా గోవు మా లచ్చిమి మొగం జూసే అమ్మగారు దాన్నొదిలుండ లేత్తదండి?".

తల కొద్దిగా సముదాయింగా ఊపి, ముందుక్కదిలాడు రాజిరెడ్డి. వెళ్ళే వైపే చూసుకుంటూ నిలబడ్డాడు ఏసోబు. మనిషి వృద్ధాప్యం మీదవడ్డట్టు తూలుకుంటూ నడుస్తున్నాడు.

ఆర్కిడ్స్ గార్డెన్

ఇండోనేషియాలో 1817లో స్థాపితమైన బొటానికల్ గార్డెన్ అరుదైన పువ్వు జాతులకీ, మేలైన ఆర్కిడ్స్ పుష్పాలకూ ప్రఖ్యాతి గాంచింది. ఈ తోటలో వివిధ రకాల 1500 జాతుల పుష్పాల మొక్కలు పెంచుతున్నారు. అత్యంత అరుదైన మొక్కలలో కొన్ని 50 సంవత్సరాలకు ఒకసారి పుష్పించే పామ్ చెట్లు మరియు ప్రపంచంలో కెల్లా పెద్దదని భావిస్తున్న 'అమోర్ ఫాపాలస్' అనే వది సంవత్సరాలకు ఒకసారి పుష్పించే మొక్కలు ఉన్నాయి. ఇవే కాకుండా శాస్త్రజ్ఞుల పరిశోధనలకు పనికి వచ్చే విధంగా ఒకటిన్నర మిలియన్ల రకాలైన వివిధ వృక్షజాతుల ఆకులు, వండ్లు మరియు కొమ్మలు భద్రపరచినారు.

వల్లాల సుమ [బలపాల]

"ఏసుంటి దొర! సంద్ర సెలకల కొండ్రేస్తే నూల్దారం పట్టినట్టుండేది. కోడి గూసినప్పుడు అరగట్టి, పొంటె లేల్లదాక, సద్దన్నం దిని అరక దున్నేటోడు. ఎవునం జేస్తే గా రాజిరెడ్డోలిగె జెయ్యాలె అనుకునేటోల్లు జనం. ఊళ్ళె ఉట్లు గుంజనీకి, ఎర్రగమ్మల గ్యాస్కోల్ వంచె గట్టి, సిల్కు లాల్చేసి, కిర్రు సెప్పులేసుకొని బజార్నబోతుంటే పెబోలిగె ఎలిగి పొయ్యేటోడు." మనసులో తలుచుకుంటూ నడవసాగాడు.

** ** **

ఏసోబు సాలె సెంబయ్యింటికి బొయ్యేసరికి, పెరమయ్య, ఎంకడు, మైసయ్యలు కొట్టంల్నుంచి దున్నను బైటికి లాగి కొంకి నరాల్ని కోస్తున్నారు పని కత్తులు బెట్టి. దున్నపోతు నోటి దగ్గర నురగింకా అంటే ఉంది. కడుపు బాగా వాసి ఉంది. దొమ్మొచ్చిన గొడ్లు మూడ్రోజుల్లోనే ఎగిరిపడి చస్తుంది. రెండ్రోజులూ మేత సరిగా తినదు. నీళ్ళు తాగదు. గొంతు వాస్తుంది. బట్టలల్ల పైసా పైసా లాభాలు జూసుకునే శంభయ్య ఎద్దుని జూడలేదు. ఏ మాత్రం చన్నదని తెలిసినా ఎంతకో కొంతకి కోతకమ్మేటోడు.

ముందుల కాళ్ళ దగ్గర గోసిన నరాల్నుంచి కాణి తొడిగాడు పెరమయ్య. కొంకి నరాల్నుంచి ఎంకడు కాడి తీశాడు. నలుగురూ భుజాల మీద కండవలు బెట్టుకొని, కాణులు భుజం మీద పెట్టుకుని, ఎత్తుకున్నారు. ముట్టె నేలకు తాకుతుండగా, తల్లకిందులుగా దున్నను మోసుకు పోతున్నారు.

"హుఁ... ఏడాదికి ఒక్క దున్న ఇంతకు ముందు, గొడ్డాస్పటలున్నా రెండేండ్లకో గొడ్డయినా సచ్చేది. గొడ్డను గోసి, నలవలేకుండా సాపుజేసి, తంగెడు జెక్కల నానేసి, అరబెట్టి ఎన్ని పనిముట్లని. టంగువార్లు, మెడ పట్టెడ్లు, మేరజోళ్ళు, వనకుచ్చులు బెట్టి పటేల్లకు కిర్రు చెప్పులు. సేతి నిండా పనుండేది ఏడాది పొడుగునా. పేట్రీ బెట్టిన కాడ్నించి ఊళ్ళె గొడ్లు జస్తే ఒట్టు. గొడ్లుకు నల్లగుండంటే, ఎంతకోకడికి కటిక సాయిబుకు అమ్ముకుంటున్నారు". మనసులో ఆలోచన చేస్తూ భుజం మార్చుకున్నాడు ఏసోబు.

ఊళ్ళె రైతులంత రచ్చబండ దగ్గర కూర్చొని ఉన్నారు. రాజిరెడ్డి తలగుడ్డ దీసుకొని ముఖం తూడ్చుకున్నాడు.

"నువ్వు మనసు నిమ్మలం బట్టుకో. ఆ ఇల్లుబోతే మా ఇంట్లెండు. కలిగిందే, కలో గంజో అందరం తిందాం. అది పట్టి తిక్కల్లి. పుట్టిన పొద్దు పట్నం దిక్కు జూసిందా? అది పట్నం లెట్లుంటదనుకుంటున్నవే? హితబోధ చేస్తున్నట్లుగా చెప్పాడు నర్సయ్య.

"లేదులే కక్కయ్యా! యియ్యాల్టి నుంచి, ఈ ఊరికి నాకూ ఋణం దీరిపోయింది. ఎడ్లన్నా బేరవయితే, అరకబాడెక్కి పొయ్యి బతుకుదామనుకున్నా.... మా జన్నావును ఎవరన్నా కొనండి, కటికోడి సేతికి మాత్రం దాన్ని ఒప్పజెప్పనీయకండి" చాలా దీనంగా వేడుకున్నాడు చేతులు జోడిస్తూ.

* * *

గోవును శుభ్రంగా కడిగి పొడి గుడ్డతో తూడ్చింది అదెమ్మ. కాళ్లకు పసుపు రాసి పూజించింది. గంగడోలు దువ్వి, నుదుట పసుపు రాసి కుంకుమ బొట్టు తీర్చుతోంది.

ఏసోబొచ్చాడు ఆవును పట్టుకుపోడానికి, ఏమి మాట్లా డలేక గోడనానుకుని దిగులుగా చూస్తున్నాడు.

"బిడ్డల కంటెక్కువ ఇదిగ జూసుకుంది తల్లి. ఊళ్లే బిడ్డకు పాలుదొరక్కున్నా పిల్సిబోసింది ధర్మతల్లి... ఎనుంటి జాతి గోవని. ఎన్నడన్నా దొంగతనం జేసిందా? వరుల సేలల్లబడి అందిన మటుకు బరుకుదావను కుందా? యింట్లున్నా ఎంత కళ లచ్చివమ్మోరోలి గుంటుంది" ఆదెమ్మనూ గోవు నూ చూస్తూ తనలో అనుకోసాగాడు.

వూజ చేస్తున్నంతసేపు ఆమె కంట్లోంచి అవిచ్ఛి న్నంగా కన్నీరు శ్రవిస్తూనే ఉంది. గోపూజ ముగించి ఓ అడుగు వెనక్కేసి, బకుడనే రాక్షసుని దగ్గరకు ఆహా రంగా పోతున్న కొడుకును, తల్లి చూసుకున్నట్లుగా అదే ఆఖరి చూపయినట్లు, ఒళ్ళంతా కండ్లు చేసుకుని చూడసాగింది.

వెన్నెల్లాగా మెరిసే తెల్లటి తెలుపు. బలమైన కాళ్ళు. నెలవంకలు కొలువు దీరినట్లున్న కొమ్ములు. కొమ్ముల మధ్య నుంచి చూస్తే గోపురంలా కనిపించే చిన్న మూపురం. అలల్లా చివరలు ఒంపులు దిరిగి హుందాగా నడుస్తుంటే ఊగే గంగడోలు. మోరేసి నిలబ డ్డ ఆవు కోల్లూరు హనుమంతుడిలా అనిపించింది ఆదెమ్మకు.

ఏదో చెప్పలేని జంకుతోటి మెడకు పలుపేశాడు. భయం, భయంగా పలుపుపెట్టి తాడు చేతిలోకి తీసుకు న్నాడు. 'థా' అని ముందు కదుగేశాడు. ఆవుకదల్లేదు.

"ఎల్లవే తల్లి! ఎల్లు! యియ్యాల్టి నుంచి నీకు, నాకు రుడం దీరిపోయిందె)! నీ పాలతోటి నా బిడ్డల బతికిచ్చుకున్న ఇంట్లె వ్వలేకున్నా కరువు రోజుల్ల నీ పాలు దాగి కడుపు నింపుకున్నం. నీ వంచకం వండగ రోజు నెత్తిన జల్లుకొని దేవుడికి నీ పాలతోటి వరవన్నం వండిపెట్టినం. మమ్మల్నందర్నీ బతికిచ్చినవే. నల్లంగ జూసినవు గానీ... యియ్యాల నిన్ను బతికుండంగనే అమ్ముకొని బస్తీకి బోదా మనుకుంటున్నం ఎల్లు! ఎల్లవే ఎల్లు! అని పిచ్చిదాన్లాగ అరుస్తూ ఆవు మీద వడి

చేతితో బాదసాగింది. ఆ తల్లి ప్రేమ తెలిసిన గోవేమీ తత్తరపడలేదు. ప్రేమగా నాలుకతోటి మోచేతిని నాకసా గింది. అమాంతం రెండు చేతుల్తోటి మెడను చుట్టేసి ముఖం మీద ముఖం పెట్టి ఏడవసాగింది. చూస్తున్న ఏసోబుకు కూడా దుఃఖమాగలేదు. కన్నీరు వంచె బెట్టి తుడ్చుకున్నాడు. చాలాసేవలా తలచుకొని, తలచుకొని ఏడుస్తూనే ఉంది.

"వటేలు జల్ది ఆవును దోల్క రమ్మన్నడు" పెంటయ్య కొడుకొచ్చి అన్నాడు.

ఆవు మించి మెల్లగా లేసింది. ముక్కు చీది, పైటకొంగుతోటి కన్నీరు తూడ్చుకుంది. నాకు మాత్రం అమ్మాలనుందానే. పట్నంల మనం బతికేద్దే కష్టం. యింగదీన్ని గూడదీన్కపొయ్యి, ఎందుకు కడుపు మాడిసి నంపటం. రైతైనోడు నక్కంగ మేతేసి నీలెక్కన్నే సాదుకుంటల్లే" భర్త మాటలు గుర్తొచ్చి కాస్త ఊరటని పించి, వెళ్ళున్న గోవును చూసింది. బలవంతంగా గుంజుకుపోతున్నాడు ఏ సోబు దూరంగా రేడియో లోంచి' గోమాతను నేనేరా! నాతో నరిపోలవురా' అని గోవుల గోవన్నలో పాట వినవత్తోంది.

* * *

'ఎనిమిదొందల్, ఎనిమిదొందల్!' ఏ సోబు పాట

సారా ఇక తాగం అంటూ తమ భర్తలతో మహిళ లందరు ప్రమాణం చేయిస్తున్నారు. ఒక మంత్రి గారి భార్య కూడా తన భర్తతో ప్రమాణం చేయి స్తుంటే ఆ మంత్రి గారు, ఈ ప్రమాణం నాకో లెక్కా మంత్రిగా ప్రమాణం చేసి ఎన్నో అవినీతి పనులు చేశాను ఇదేం ఉంది ? అనిలోలోపల అనుకున్నా డు.

గంగుల శ్రీధర్
మేట్‌పల్లి

పాడుతున్నాడు ఆవుని చేతిలో పెట్టుకుని ఎల్మారెడ్డన్నా! 'కటిక సాయిలు ఎనిమిదనంగనే, మీది పాటెవ్వరు పాడరేందే" ఆందోళనగా అడిగాడు.

"మొన్న కందిగింజలమ్మంగ అచ్చిన డబ్బులు గంతే ఉన్నయ్ తమ్మి, నీ ఆవు గంతే జేస్తదని కాదు. పాడ్నాక యియ్యాక తప్పిద్దా" నిర్లిప్తంగా చెప్పాడు ఎల్మారెడ్డి. రాజిరెడ్డి ముఖం నిండా చెమట. తాము కన్నబిడ్డోలిగె, కంటి పాపోలిగె పెంచుకున్న ఆవు కటికోని పాల్నబడ్తోంది. ఆడి కమ్మటం కంటే, కటిక దుకాణంలకి తోల్కపోవడం నయ్యం' తత్తరపడిపోయ్యాడు.

'పెద్దయ్య! నీ కాల్లు బట్టుకుంట. ఎనిమిదన్నడు. నువ్వొక్క రూపాయి బెంచు. ఐదొందలే పాడి ఊకున్న వేందే" చేతులు పట్టుకున్నాడు సుబ్బయ్య తాతయి.

"చూడు బిడ్డా మీ పెద్దమ్మకు టి.బి. జబ్బొచ్చి మంచంలుంటెనే, మందులు కొననీకి పైసల్లేవు, నేను పెయ్యని కొందావని పాడలేదురా! నలుగురు పాడు తుంటే, గిరాక్కల్లదని, నీ పెయ్యకెక్కువరేటు బలకాలని పాడిన" అని తలొంచుకున్నాడు.

"పెద్దయ్యా! నాపెయ్య బోతందే! దాన్ని మనుండంగనే నంపుకుంటున్న" సుబ్బయ్య తాత చే తుల బట్టుకొని భోరుమని ఏడ్చాడు.

"హేందివయా! దేబార్, దేబార్ హెంతసేప్పాడ్తవ్? యింగెవరన్నా పాడెటోల్లుంరా! ఉంటే పాడ్కపో యింరా! తీన్ బారని నేనే సెవుతుండ. యింగబట్టు

42,000ల గ్రామాలలో పట్టు పురుగుల పెంపకం

భారత దేశంలోని 42 వేల గ్రామాలలో పట్టు పురుగుల పెంపకం కుటీర వ్యవసాయ పరిశ్రమగా వృద్ధి చెందుతోంది. ప్రపంచంలో కెల్లా భారత దేశం ఒక్కటే నాలుగు విశిష్టమైన వాణిజ్య రకాల పట్టును ఉత్పత్తి చేస్తోంది. ఇవి మల్బరీ, టస్సార్, క్రి మరియు ముగా. పట్టు ఉత్పత్తి చేస్తున్న దేశాలలో భారత దేశానిది మూడవ స్థానం, ప్రపంచ పట్టు ఉత్పత్తిలో మనది కేవలం 8 శాతం మాత్రమే. ఒక్క ముగా జాతి శ్రేష్ఠమైన పట్టు దారం మాత్రం మన దేశంలోని అస్సాం రాష్ట్రంలో తయారు అవుతున్నది.

ఎనిమిదొందలో' అని ఏసోబు చేతిలో ఎనిమిదొందలు కుక్కి, మెడపలుపందుకుని గుంజుకు పోసాగాడు బల వంతంగా. జనమంతా ఎటువాళ్ళటు వెళ్ళిపోతున్నారు. మోకాళ్ళ దాకా లుంగీ నల్లమచ్చల్తో. మోచేయి ల్దాకా లూజు అంగి. జానెడు పీసుగడ్డం. తొర్రివన్ను. మెళ్ళో లావుపాటి నల్లదారం తాయెత్తు. రూపం జూసి కాబోలు బెదురుతోంది ఆవు. 'అంబా' అనరుస్తూ వెనక్కు గుంజుకుంటోంది.

"ఊకో! బిడ్డా ఊకో! నువ్విట్లయిఉతవని మేవను కుంటివా! ఎరువులు బెరిగె గొడ్ల రేటు బెరిగె. కొల్లు ఎన్నడ్లేంత బెరిగె. దొరలు నోటు రాపిచ్చుకొని, బూవికా లుకిస్తుండ్రి. సెలకల వంట సేతికందకముందే రోగాలు గొట్టిబోతుండె. నువ్వు కొలుకు జేసి, కొలు కింద బూవ మ్మికడితివి మాట తప్పలేక, నువ్వగ్గబట్టుకో. లేకుంటే ఆదెమ్మ మరీ అదయిపోయిద్ది. ఎట్ల జరిగేడ్డి అట్లనే జరుగుద్ది అన్నిటికి ఆ నారాయణమూర్తే ఉండు" భుజం తట్టి వెళ్ళిపోయాడు సుబ్బయ్యతాత.

మూర్చరోగిలాగా సోలుకుంటూ యింటి కొచ్చాడు. గాట్లోగడ్డి వెక్కిరిస్తున్నట్లు గావుంది. ఇంటి ముందర పసుపు, కుంకమలు పడున్నాయి. కట్టుమట్ట ఖాళీగా కన్పడేనరికి ఏడ్పు పొంగుకొచ్చింది. భార్యను తలుచు కొని, వచ్చే దుఃఖాన్ని గొంతులోనే అదిమిపట్టి ఇంట్లో అడుగు పెట్టాడు. భార్యెక్కడా కనబడలేదు. మనసెందు కో కీడు శంకించింది. అర్రలోకి పోయి చూశాడు, లేదు. వణుకుతున్న కాళ్ళతోటి నందుకు పొయ్యాడు బాయి పక్కన్నే ఉన్న వేప చెట్టుకింది కట్టుగుంజ మీదతల ఆనిచ్చింది" ఇంకా తల్చుకొని బాధపడ్తోంది. హుఁ పిచ్చిముండ" చెంపల మీద కన్నీటిదారలు ఎండిపో యున్నాయి. భార్య ముఖం చూసేనరికి ఏడుపు పొంగు కొచ్చింది. తనే ఏడిస్తే....? ఏడవ కూడదు" పెదవి కొరుక్కుంటూ దుఃఖం ఆపుకొని ఏడవకే మనగొడ్డయితే మనకు ప్రాప్త..." అచేతనంగా శరీరం భర్త చేతిలో వాలిపోయింది మీద చెయ్యేయ్యగానే.

"ఆది...." అని కేక పెట్టాడు గట్టిగా, గుండెలు వగిలిపొయ్యేట్లు.

ఏమవుతుందో అర్థంగాక, ఇంట్లో నుంచి నందుకుపో లేక యింటి ముందర్నే నిలబడి పొయ్యాడు ఏసొబు.

తోకమట్టెత్తుకుని దూక్కుంటూ ఉరికొచ్చింది ఆవు. కొమ్ములకున్న రక్తం చూసి అదిరిపడ్డాడు ఏసోబు. దూరంగా పొయ్యి నిలబడ్డాడు దాని ఉగ్రరూపం జూసి.

దూకబొయ్యే సింహంలా, దేశగురువు గుర్రంలా ఉంది ఆవు బుసలుకొట్టుకుంటూ.

"అంబాఁ...!" "అంబాఁ....!" అనరుస్తూ అటూ, ఇటూ జూసి ఇంట్లోకి పోయింది. ముక్కైతోటి రెండు శవాల్ని అటూ ఇటూ కదిపింది. నాలుకతోటి నాకింది. చలనంలేదు.

చెవులునిక్కించి చెరబడ్డ వీరుడ్లా అటూ, ఇటూ భయం, భయంగా చూసింది.

"అంబాఁ...." అంబాఁ...." అని బాధగా అరుసు కుంటూ ఇంటి ముందుకొచ్చింది. ఒకరిసుఖం కోసం ఇంకొకరు బాధామోనం అనుభవించవలసినసంఘంలోకే సమాజంలోకి వెళ్ళాలనుకుందో? లేకుంటే పొట్ట కోసం నమస్తాన్ని అమ్ముకునే ఈ వ్యవస్థ నుంచి దూరంగా పోవాలనుకుందో?

తోకమట్టెత్తి అడివి వైపు పరుగందుకుంది